

Sygn. akt II UK 118/09

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 listopada 2009 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jerzy Kwaśniewski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Zbigniew Hajn

SSN Romualda Spyt

w sprawie z wniosku J. G., W. G. i Z. G.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych
o odpowiedzialność za składki na ubezpieczenie społeczne,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 24 listopada 2009 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawców od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 9 grudnia 2008 r.,

oddala skargę.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 9 grudnia 2008 r. Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację wnioskodawców[...] od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w W. z dnia 17 czerwca 2008 r. oddalającego odwołania wnioskodawców od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 30

listopada 2007 r. wydanych co do każdego z wnioskodawców, w których organ rentowy orzekł o przejęciu przez spadkobierców zobowiązanego – majątkowych praw i obowiązków spadkodawcy W. G. z tytułu nieopłacenia składek na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, na Fundusz Pracy oraz na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych – za okresy oraz w kwotach wskazanych w tych decyzjach.

W sprawie bezsporne było, że wnioskodawcy przyjęli spadek wprost po zmarłym ojcu W. G., oraz że spadkodawca pozostawił niezapłacone należności wobec organu rentowego z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i FGŚP. Wnioskodawcy nie kwestionowali istnienia i wysokości zaległości oraz naliczonych odsetek z tytułu niezapłaconych przez W. G. składek.

Sąd drugiej instancji podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, że zgodnie z art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74 ze zm.) do zaległych należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne stosuje się przepisy art. 97 § 1 oraz art. 98 § 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.), które wprowadzają odpowiedzialność spadkobiercy za zobowiązania podatkowe spadkodawcy. Takie same zasady odpowiedzialności spadkobierców dotyczą także zaległych należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne, na Fundusz Pracy oraz na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Wynika to z uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2008 r., II UZP 2/08 – OSNP 2008/23-24/352, zgodnie z którą niezapłacone w terminie składki na Fundusz Pracy i ubezpieczenie zdrowotne (oraz należności z nimi związane) mogą być pobrane przez organ rentowy od spadkobiercy osoby zobowiązanej do zapłaty takich składek w granicach odpowiedzialności danego spadkobiercy za długi spadku (art. 922 § 1 i § 3 k.c. oraz art. 1030 i nast. tego Kodeksu w związku z art. 97 § 1 oraz art. 98 § 1 i § 2 pkt 1, 2, 5 i 7 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa – jednolity tekst: Dz.U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm. – w związku z art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych – Dz.U. Nr 137, poz. 887 ze zm. – w związku z art. 32 tej ustawy). Powyższa uchwała w swojej tezie wprawdzie odnosi się do

składek na Fundusz Pracy i na ubezpieczenie zdrowotne to jednak – zdaniem Sądu drugiej instancji – dotyczy także składek na ubezpieczenie społeczne na podstawie powołanego art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Wynika to z uzasadnienia powołanej uchwały Sądu Najwyższego.

Do odpowiedzialności spadkobiercy za zaległości składkowe spadkodawcy przepisy ordynacji podatkowej mają zastosowanie tylko w zakresie przepisów wyraźnie wskazanych w art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Wobec braku odesłania do regulującego okresy przedawnienia zobowiązań podatkowych art. 68 Ordynacji podatkowej, do przedawnienia zaległości składkowych ten przepis nie może być stosowany. Obowiązuje bowiem w tym przedmiocie art. 24 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, który przewiduje 10 – letni okres przedawnienia dla należności składkowych.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżyli skargą kasacyjną wnioskodawcy wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i zmianę wyroku Sądu pierwszej i drugiej instancji i orzeczenie, że skarżący nie przejmują majątkowych praw i obowiązków spadkodawcy W. G. z tytułu niezapłaconych składek na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i FGŚP.

Skarga powołuje obydwie podstawy z art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. W ramach podstawy naruszenia przepisów prawa materialnego skarga zarzuca błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 922 § 2 k.c. przez uznanie na podstawie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2008 r., II UZP 1/08, odnoszącej się w sentencji jedynie do składek na Fundusz Pracy i ubezpieczenie zdrowotne, że ma ona również tożsame zastosowania do składek na ubezpieczenia społeczne w sprawie możliwości pobrania przez organ rentowy niezapłaconych w terminie składek od spadkobiercy osoby zobowiązanej do zapłaty takich składek w granicach odpowiedzialności danego spadkobiercy za długi spadku.

Według skarżącej Sąd drugiej instancji w sposób arbitralny – powołując uchwałę, która dotyczyła tylko odpowiedzialności za zaległości składkowe z tytułu składek na Fundusz Pracy i na ubezpieczenie zdrowotne – przyjął, że takie same

zasady należy odnieść do zaległości z tytułu niezapłaconych składek na ubezpieczenie społeczne.

Skarga powołuje się także na naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy. W tym zakresie, bez wskazania przepisów, które zostały naruszone zarzucono „niewyjaśnienie wszystkich istotnych okoliczności sprawy”, a przede wszystkim:

1. nierozważanie przez Sąd Apelacyjny i nie wzięcie pod uwagę faktu niepoinformowania skarżących przez organ rentowy o nieopłaconych składkach;
2. niewzięcie pod uwagę przez Sąd faktu nie podejmowania przez organ rentowy żadnych działań zmierzających do wyegzekwowania tych składek za życia spadkodawcy, pomimo że od terminu wymagalności tych składek minęło kilka lat;
3. niewzięcie pod uwagę przez Sąd, że należności publicznoprawne nie mogą być przedmiotem obrotu, co oznacza, że nie można skutecznie przenieść obowiązku zapłaty składek na osobę trzecią.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przed wszystkim wobec powołania w skardze obu podstaw określonych w art. 398³ § 1 k.p.c., należy zauważyć, że rozpoznanie zarzutu naruszenia art. 922 § 2 k.c., w zakresie zastosowania tego przepisu musi odnosić się do ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego wyroku, którymi Sąd Najwyższy jest związany (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Ustalenia te nie podlegały weryfikacji także dlatego, że skarżący chociaż powołuje się na drugą podstawę skargi, w jej określeniu z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c., nie wskazuje jakiegokolwiek naruszonego przepisu postępowania. W zakresie tak skonstruowanej podstawy skargi nie jest możliwe jej rozpoznanie. Powoływana argumentacja, która według skarżących miałaby uzasadniać naruszenie przepisów postępowania – nie wskazując takich przepisów – nie określa przedmiotu zarzutu. Jest tylko swoistym zbiorem twierdzeń strony skarżącej, które nie zostały powiązane z tym, co jest zasadą omawianej podstawy skargi. Nie powołano bowiem przepisów

postępowania, których mogłoby dotyczyć badanie, czy zostały dochowane.

Bezzasadny jest zarzut naruszenia prawa materialnego – art. 922 § 2 k.c. Wskazany w skardze przepis nie stanowi podstawy zaskarżonego wyroku. Stosownie bowiem do art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych do odpowiedzialności spadkobierców za zaległości składowe zmarłego spadkodawcy stosuje się odpowiednio między innymi przepisy art. 97 § 1 oraz art. 98 § 1 i § 2 pkt 1, 2, 5 i 7 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.), określające zasady odpowiedzialności spadkobiercy za zobowiązania podatkowe spadkodawcy. Na podstawie art. 97 § 1 Ordynacji podatkowej spadkobiercy podatnika, z zastrzeżeniem § 2, przejmują przewidziane w przepisach prawa podatkowego majątkowe prawa i obowiązki spadkodawcy. Zgodnie z § 2 powołanego przepisu jeżeli, na podstawie przepisów prawa podatkowego, spadkodawcy przysługiwały prawa o charakterze niemajątkowym, związane z prowadzoną działalnością gospodarczą, uprawnienia te przechodzą na spadkobierców pod warunkiem dalszego prowadzenia tej działalności na ich rachunek. Stosownie do art. 98 § 1 Ordynacji podatkowej do odpowiedzialności spadkobierców za zobowiązania podatkowe spadkodawcy stosuje się przepisy kodeksu cywilnego o przyjęciu i odrzuceniu spadku oraz o odpowiedzialności za długi spadkowe. Art. 922 § 2 k.c., którego naruszenie zarzuca skarżący, nie należy do zakresu przepisów kodeksu cywilnego, które podlegają odpowiedniemu stosowaniu do należności z tytułu składek. Przepis ten, zgodnie z którym: nie należą do spadku prawa i obowiązki zmarłego ściśle związane z jego osobą, jak również prawa, które z chwilą jego śmierci przechodzą na oznaczone osoby niezależnie od tego, czy są one spadkobiercami, nie jest bowiem przepisem kodeksu cywilnego o przyjęciu i odrzuceniu spadku oraz o odpowiedzialności za długi spadkowe – w rozumieniu art. 98 § 1 Ordynacji podatkowej.

Jeżeli chodzi o składki na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz na ubezpieczenie zdrowotne podstawę odpowiedzialności za zaległości związane z ich nieuiszczeniem stanowi art. 32 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, zgodnie z którym w zakresie: ich poboru, egzekucji, wymierzania odsetek za zwłokę i dodatkowej opłaty, przepisów

karnych, dokonywania zabezpieczeń na wszystkich nieruchomościach, ruchomościach i prawach zbywalnych dłużnika oraz stosowania ulg i umorzeń stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące składek na ubezpieczenia społeczne. Na tle regulacji zawartej w art. 32 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych występowały wątpliwości, które dotyczyły zawartego w tym przepisie pojęcia „w zakresie ich poboru” w kontekście ustalenia, czy art. 32 stanowi podstawę odpowiedzialności osób trzecich za zaległości składkowe dłużnika organu rentowego, czy też z uwagi na zwrot „w zakresie ich poboru” określa jedynie zespół czynności technicznych wykonywanych przez organ rentowy w celu uzyskania wpływu środków na konta właściwego funduszu. Wątpliwości te wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 7 maja 2008 r., II UZP 1/08 – uchwale powołanej w zaskarżonym wyroku, zgodnie z którą niezapłacone w terminie składki na Fundusz Pracy i ubezpieczenie zdrowotne (oraz należności z nimi związane) mogą być pobrane przez organ rentowy od spadkobiercy osoby zobowiązanej do zapłaty takich składek w granicach odpowiedzialności danego spadkobiercy za długi spadku (art. 922 § 1 i § 3 k.c. oraz art. 1030 i nast. tego Kodeksu w związku z art. 97 § 1 oraz art. 98 § 1 i § 2 pkt 1, 2, 5 i 7 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa – jednolity tekst: Dz.U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm. – w związku z art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych – Dz.U. Nr 137, poz. 887 ze zm. – w związku z art. 32 tej ustawy).

Powyższa uchwała została powołana przez Sąd drugiej instancji dla potwierdzenia przyjętej przez Sąd wykładni przepisów prawa materialnego określających odpowiedzialność spadkobiercy za zaległości składkowe zmarłego spadkodawcy - art. 31 oraz art. 32 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Nie jest oczywiście – jak to bezzasadnie ujmuje skarżący – źródłem prawa i podstawą wyroku uchwała Sądu Najwyższego. Inną natomiast rzeczą jest brak w uzasadnieniu postawionego w skardze zarzutu argumentacji, która stanowiłaby rzeczową polemikę z założeniami powołanego stanowiska Sądu Najwyższego.

Wobec powyższego, Sąd Najwyższy stwierdzając, że podstawy skargi kasacyjnej nie są zasadne, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. orzekł jak w sentencji.

